

Przynależność administracyjna

Tereny współczesnej gminy Opatów, położone pomiędzy dawnymi ośrodkami miejskimi: Krzepicami i Kłobuckiem, od średniowiecza, aż po kres I Rzeczypospolitej, leżały na krańcach ziemi krakowskiej, w pobliżu granicy ze Śląskiem i ziemią wieluńską. Pograniczne terytorium tylko przejściowo, w latach 1296-1323, dostało się pod władzę książąt opolskich. Ostatecznie jednak powróciło wraz z ziemią wieluńską po koronacji Władysława Łokietka do Królestwa Polskiego. Przynależność do ziemi krakowskiej, ugruntowało wybudowanie przez Kazimierza Wielkiego zamku w Krzepicach, który obok ważnych funkcji strategicznych spełniał rolę ośrodka okręgu zamkowego, obejmującego północno-zachodni cypel ziemi krakowskiej.

W 1370 roku książę opolski Władysław II powołał starostwo krzepickie z rozbudowanym aparatem urzędniczym. Władysław Opolczyk utracił te ziemie po wojnie z królem Władysławem Jagiełłą w 1391 roku. W tym czasie okręg krzepicki, w ramach którego leżały wszystkie osady z dzisiejszej gminy Opatów, jako starostwo (tzw. starostwo niegrodowe) na wieki powrócił do Korony Królestwa Polskiego. Niebawem, całą tę okolicę objął powiat lelowski.

W czasie zaboru pruskiego (1793-1807) tereny dawnego starostwa krzepickiego weszły w skład tzw. Prus Południowych. W okresie Księstwa Warszawskiego, od 19 grudnia 1807 roku znalazły się w departamencie kaliskim i powiecie częstochowskim, natomiast po kongresie wiedeńskim w 1815 roku dawne ziemie województwa krakowskiego, po rzekę Liswartę objął zabór rosyjski, w którym struktury administracyjne ulegały częstym zmianom.

Od 1845 roku powiat wieluński, w tym okolice Opatowa, znalazł się w guberni warszawskiej. Kolejne zmiany dokonano u schyłku 1866 roku, kiedy to powiat częstochowski włączono do nowo utworzonej guberni piotrkowskiej.

W ramach organizowanej w latach 1867-1868 struktury terytorialnej powołana została gmina Opatów - i taki stan rzeczy przetrwał do wybuchu I wojny światowej.

W okresie międzywojennym powiat częstochowski, w tym gminę Opatów, włączono do województwa kieleckiego. Należy zaznaczyć, że w okresie okupacji hitlerowskiej terytoria położone bezpośrednio na zachód od Częstochowy, w tym obszar gminy Opatów, włączone zostały do III Rzeszy.

Po II wojnie światowej, w 1945 roku reaktywowano stan administracyjny z okresu przedwojennego, w tym powiat częstochowski (z Opatowem) w województwie kieleckim. W latach pięćdziesiątych powiat częstochowski włączony został do województwa katowickiego (w latach 1953-1956 nazwanego stalinogrodzkim). 1 lipca 1952 roku utworzono powiat kłobucki, będący w pewnym stopniu reminiscencją dawnego starostwa krzepickiego. W jego składzie znalazły się gminy Krzepice i Opatów, przemianowane niebawem na gromady. Gminę Opatów reaktywowano w 1973 roku, a po dwóch latach znalazła się ona w nowoutworzonym województwie częstochowskim. W tym czasie likwidacji uległy powiaty, które przywróciła ostatnia reforma administracyjna w 1999 roku. Od tego czasu gmina Opatów funkcjonuje w ramach powiatu kłobuckiego w województwie śląskim.